

FRANCIS DUPUIS-DERI

Montreal (Quebec), 1966. Zientzia politikoen sailean irakaslea da UQAM Montrealgo unibertsitate frankofonoan. IREF Ikerketa eta Ikasketa Feministen Institutuko kidea da. Antifeminismoa eta maskulinismoa ditu nagusiki ikerketa eremu. Esparru horiei buruzko hainbat liburu idatzi ditu, tartean, *Antiféminismes et masculinismes d'hier à aujourd'hui* (Antifeminismoak eta maskulinismoak, atzotik gaur arte). Demokraziari, mugimendu sozialei edota anarkismoari buruzko liburuak ere argitaratu ditu.

“Maskulinitatearen krisiari buruzko diskurtsoa ez dator bat errealitate sozialarekin”

FRANCIS DUPUIS-DERI

Urteak daramatza Dupuis-Deri unibertsitarioak antifeministen eta bereziki maskulinisten diskurtsoak aztertzen eta gezurtatzen. Gizonen gailentasuna mantentzeko helburuz dabilen mugimendu politiko horren aurka antolatzeko behar gorria ikusten du.

 JENOFA BERHOKOIRIGOIN

Maskulinitatea krisian dagoela dionik ere bada.

Ez dakit Euskal Herrian nola doan kontua, baina, izan Quebec, Frantzia, Ingalaterra, AEB ala beste, herri anitzetan entzungai den diskurtsoa dugu maskulinitatearen krisiari buruzkoa. Gizonek gizon izateagatik sufritzen dutela dion diskurtsoa dugu hau. Ez dute sufritzen langabezian daudelako, paper gabeak direlako edo beste. Ez, sufrimenduaren arrazoia emakumeen emantzipazioan edota emantzipazio nahian kokatzen dute.

Diskurtso bat dela zehazteko denbora hartu duzu.

Judith A. Allen historialariak dio hori eta nik bat egiten dut haren ikuspegiarekin. XIX. mende bukaeran AEBetan maskulinitatearen krisia egon zela dioten bizpahiru liburu aztertu ditu eta ondorioa nahiko argia du: historikoki begiratu, absurdoa da hori adieraztea, jakinda orduan emakumeek ia ez zutela eskubiderik. Maskulinitatearen krisia diskurtso bat da, ez da errealitate bat. Hori horrela, diskurtso horren parean aldi oro datu

objektiboak jartzeko gomendioa egiten digu A. Allenek. Instituzioetan gertatzen denari begiratu beharra azpimarratzen du, boterea eta dirua zeinen eskutan den eta baliabideak zeinek kontrolatzen dituen so egiteko garrantziaz ari da, baita zeinek zein hiltzen duen edo nork egiten duen eraso ondorioztatzeko inportantziaz ere. Maskulinitatearen krisiari buruzko diskurtsoa ez dator bat errealitate sozialarekin.

Diskurtso hau ez da berria.

Ez naiz historialaria baina historiari begira jarri eta deskubritu dut Mendebaldean badela 500 urte baino gehiago gizon batzuek diskurtso hori daukatela. Adibidez, XVI. mendeko Ingalaterrako edo Frantziako erregeek, apaizeriak eta antzerki edota poema egileek... Erregimen politiko, ekonomiko, kultural edota juridikoa edozein izanda ere, emakumeen dominazioaren diskurtso hori agertzen da aspaldidanik eta edonon. Joera hori prebentziozko antifeminismo gisa identifikatzen dut, feminismoaren kontra egindako prebentziozko eraso

gisa. Emakumeak patriarkatuaren arabera segitu behar lukeen eginkizunetik urrunduz gero, orduan berehala sexu arteko harremanen ezegonkortasuna ondorioztatzen dute. Azkenean, parekidetasun ezean izanda ere, antifeminismo bat egon da beti, gizonen gailentasuna eta sexuen arteko bereizketa berresteko balio duena.

Boterearen aurka borrokatu diren batzuen partetik ere gainera. Pierre-Joseph Proudhon anarkista, besteak beste.

Proudhonek ehundaka testu idatzi ditu emakumeen kontra, tonu oso bortitza erabiliz. Aldi berean, bere idatzi pertsonalei begiratu gero argiki zioen emakume bat nahi zuela, bere zerbitzuko izanen zena, zainduko zuena, bere amaren rola beteko zuena. Proudhonek errotik nahi zituen askatasuna eta berdintasuna gizonentzat, baina hori patriarkatuak ahalbidetu abantailekin. Nonbait ez da inkoherentea, zapalkuntza sistema horrek abantailak dakarzikielako zapalduen aldean ez direnei. Anarkista, sozia-

lista edota errepublikazale askok zuten gauza bera pentsatzen, hots, etxea dela emakumeen espazioa. Proudhon anarkista zen benetan, baina gizonentzako anarkismoaren aldekoa, emakumeak meneko mantenduz, gizonak zeuzkaten abantailekin jarraitzeko gisan. Thomas Hobbes, Jean-Jacques Rousseau, John Locke, Mendebaldeko modernitateko filosofo handi guztiak ildo horretan ziren.

Horrek erran nahi du antifeminismoa ez dela soilik eskuineko kontu bat?

Uste dut antifeminismoa tendentziaz azkarragoa dela eskuin aldean edota eskuin muturrean, ezkerrean baino. Baina aldi berean, antifeminismoa, antiarrazismoaren gisara ez da beti ezker-eskuin espektroarekin koherentea. Ezker muturrean ere seixistak eta erasotzaileak daude.

Gaur egun, zein da maskulintestek erabiltzen duten hiztegia?

Nonbait analisi feminista alderantziz jartzen dute: patriarkatua matriarkatu bilakatzen da, gizonen zapalkuntza emakumeen zapalkuntza delarik, emakumeen eskubideez hitz egin beharrean gizonen eskubideez mintzo dira, eta abar. Diote jendartearen feminizazioa dagoela arazoaren oinarrian. Ez dira konturatzen maskulinitate kontentzionala izan ohi dutela oinarriko arazoa. Haien argumentazio osoa deseraikigarria eta gezurtagarria da. Beste elementu bat lapurtu diete feministei: norbanakoaren hitzaren inportantzia. Aita taldeek, demagun, dibortzio kasu katastrofiko bat kontaktuko dute, nahiko eraginkorra zaielako entpatia lortzeko eta errealtate soziala lanbrotzeko. INCEL Nahigabeko Ezkongabeen Mugimendua ere horrela funtzionatzen du.

Gizonez urrikaltzea bilatzen duen joera dute.

Hori da. Atentzioa haiengana bideratu nahi dute, lagundu beharreko biktima gisa azaltzen dira, agintari politikoak eta zibilak interpelatuz. Krisi diskurtsoetan beti identifikatzen da oina-

rrian den arazo bat. Maskulinitatearen krisia deitzen duten horretan arazoa emakumeak dira, feministak. Beraz diskurtso erabat politiko, erreakzionario eta antifeminista dute.

Testuingurua ezberdina izan arren, argudio berek osatzen dute diskurtsoa.

Antifeminismoan korrente ezberdinak daude. Maskulinitatea da horietariko bat. 2000 urteaz geroztik, behin eta berriz errepikatzen ari dira ideia berak. Emakumeekin konparatuz gizonen suizidio tasa altuagoa dutela, haien sufrikarioaren frogua gisa baliatzen dute baieztapen hori. Mutilek eskolan dituzten zailtasunak ere goraiatzen dituzte, hezkuntzaren feminizazioan eta eskoletan dagoen modelo maskulinoen eskasian jarriz arazoa.

Gizon heterosexualek seduzitzeko dituzten zailtasunak ere maiz plazaratzen dituzte. INCEL mugimendua dabil horretan. Epaileak emakume eta feministen aldekoak direla ere diote, haurren zaintza haien esku ez uztea eta mantenu pentsioak ordaindu beharra deitoratzeko orduan. Bikote barneko indarkeriari doakionez, harreman heterosexualetan emakume eta gizonen arteko bortizkeriaren simetria dagoela defenditzen dute.

Errealitateari begiratu eta banan-banan deseraiki daitezkeen argudioak.

Bistan da. Har dezagun suizidioaren gaia. Gizon gehiago suizidatzen da, besteak beste, maskulinitatearekin lotu ohi diren bide bortitzagoak eta beraz eraginkorrak erabiltzen dituztelako (pistola edota urkatzeak). Baina beste datu batzuei so eginez gero, laster gezurtatzen da baieztapena. Adibidez, suizidio saiakeren kopurua berdintsua da gizon eta emakumeen artean. Gaizki izatearen isla diren beste adierazle batzuk ere badira, anorexia demagun, zeinek ia bakarrik emakumeak dituen hunkitzen. Beraz suizidio tasari mugatuz, gaizki izatearen errealtatea ez da bere osotasunean hartzen. Gainera, epistemologikoki begiratzen badiogu

gaiari, maskulintestek tesia erortzen da. XIX. mende bukaeran eta XX. hastapean, hots suizidioari buruzko datuen bilketaren hasieran, gizonen suizidio kopurua gaur egungoa baino askoz altuagoa zen. Alta, garaian mugimendu feminista ia ez zen existitzen. Gaur egungo jendarte ez feminizatuetan ere, Mexikon ala Errusian demagun, gizonen suizidio tasa emakumeena baino askoz altuagoa da.

Antolatuta daude ala modu pertsonalean plazaratu diskurtsoak dira?

Gehienik kronikariek, intelektualek, maiz psikologoek plazaraturiko diskurtsoa dugu maskulinitatearen krisiari buruzkoa. Frantzia Eric Zemmour polemikoa dugu adibide on bat. Emakumei zuzenduriko aldizkariak ere egiten dituzte tarteka zenbaki berezi batzuk “nora desagertu dira gure gizonak?” gisako titularrekin. Gero badaude talde batzuk, haien mobilizazioa justifikatzeko asmoz diskurtso hauek errekuperatzen dabilzanak. Banaturiko edota dibortziaturiko aita taldeak batez ere, komunikabideak eta Parlamentuko komisioak presionatzeko lobby lana egiten ari direnak. Talde batzuek topaketak egiten dituzte oihan erdian, “barnean daukaten gerraria berri topatzeko” asmoz, hots, haien maskulinitatea berriro adierazteko.

Antifeminista identifikatzen dira?

Ez, izaera hau gordetzen dute, maskulinitate izaera ere ez dute plazaratzen. Maiz humanista, berdinzale, sexuen arteko benetako parekidetasunaren aldeko gisa definitzen dute haien burua. Eskubideen erretorika berreskuratu dute, umeen edota aiten eskubideen aldekoa.

Azkenean, gizonen gailentasuna mantendu nahia dago diskurtsoaren atzean.

Maskulinitatearen krisia deitoratzean, noski emakumeak kritikatzeko dira, baina horrez gain, “benetako” gizon bat eta “benetako” emakume bat definitzeko moldea dute berretsi nahi. Klise eta estereotipoei segi, gizona ekintza da, bortizkeria, dinamismoa, mugimendua eta emakumea berriz, pasibotasuna, ezintasuna, zaintza, horrek jendartearen dakarzkien funtzio banaketa guztiakin. Natural gisa definituriko ezberdintasun hauen berresteko bidea da maskulinitatearen berriraketa.

“ Parekidetasun ezean izanda ere, beti egon da antifeminismoa, gizonen gailentasuna eta sexuen arteko bereizketa berresteko balio duena”

Francis D.-Deri

Antifeminismoaren parte dugu maskulinismoa. Zein dira antifeminismoaren barnean dauden beste mugimenduak?

Anitz daude. Erlijiozkoak batetik, Mendebaldean emakumeen gorputzaren eta sexualitatearen kontrolaz obsesionatuta daude, batez ere amatasunaren eta abortuaren gaiarekin. Nazionalistak, eskuin muturrekoak eta antikapitalistak ere badaira. Adar bakoitzak erreferentzia, lehen-tasun, borroka esparru eta propaganda propioak dauzka, baina beti ere ideia orokor berarekin: feministak kritikatzeta eta arren nagusitasuna berrestea.

Harrigarria badirudi ere gaur egungo talde maskulinista anitzen hastapenean patriarkatua eta sexismoa borrokatzeko helburua zegoen.

1960. hamarkadan, ezker muturrari lotutako feminismo bat loratu zen AEBetako unibertsitateetan eta laster Frantzia, Belgika eta beste zenbait herritan. Inperialismoaren aurkako, Vietnamgo Gerraren kontrako, ageriki komunista edo anarkista zen mugimendu bat zegoen. Han zeuden sexismoaz

eta misoginiak desgustaturik, emakumeek laster haien talde propioak sortu zituzten. *Radical Lesbian* edota *The Furies* taldeak adibidez. Noski, mutilak ere zituzten hurbilekoen artean, izan anaia, harreman heterosexual edota bisexualen baitan bikotekidea, militantzia esparruko kidea ala beste. Elkartasunez, emakumeen mugimendua lagundu nahian elkartuko ziren horietariko batzuk, patriarkatuaz eta sexismoaz modu kritiko batean gogoetatzeko. Hitzaldiak eta kongresuak antolatzen hasi ziren, laster ehundaka gizon batuz. Oinarrian ziren gizonak hastapeneko helburuez desbideratu ziren nahiko laster.

Nola da posible?

Introspektzio joera bati segi, haien egerra galdekatzen hasi ziren. Arazoa da pribilegiadunak elkartzean laster haien arazoez hitz egiten hasteko arriskua dagoela, menekoen arazoak ahantziz. Testuinguru eta ikuspegi oso heterosexual batetik ari zirenez, taldetik atera ziren laster gayak, talde propioak sortzeko. Poliki-poliki haien bikotekideaz edo bikotekide ohiaz hitz egiten hasi ziren gizon heterosexualak, biktima gisa koka-

tuz. Garaiko ezker muturreko aktibistek ere aitortzen dute talde horien kontrola erabat galdu zutela. Jende berri asko etorri zen eta poliki-poliki guneak bere izaera antisexista galdu egin zuen, gizonen erronkez hitz egiten zuten gizonen topaleku bikatu arte.

Erran dezakegu feminismoa azkarra denean dagoela antifeminismoa ere presenteago?

Horri buruzko eztabaidak daude. Batzuek diote baietz, beste batzuek ezetz, mugimendu feminista ez zegoenean ere bazegoela antifeminismoa. Hori horrela da. Askotariko faktoreak daude jokoan. Quebecen feminismoa azkarra daukagu eta antifeminismoa ere presente dugu. Sobietar blokean zeuden herriei buruzko ikerketa bat irakurri berri dut, hango aita mugimenduei buruzkoa, diskurtso antifeminista bortitza daukate horiek. Alta, mugimendu feminista ez dago baitezpada indartsu herri horietan. Dena dela, Melissa Blais ikerlariak dion gisara, kontuz ibili behar dugu feminista izatea erraza dela dion ustearekin. Inoiz ez da erraza feminista izatea, mugimendua azkar dagoenean ere erasoak jasateko arriskua dago.

Bortitza da antifeminismoa eta hitzezko bortizkeria ere gainditu dezake, eraso fisiko bihurtuz. Faxismoa gora doan garai honetan antifeminismo erradikal eta bortitz bat plazaratuz doa, inolako konplexurik gabe. Zer diozu bortizkeria horretaz?

Irain misogino eta lesbofoboaren bidez, feministen gorputzak eta sexualitateak zikinduz eta indarkeria fisikoari buruzko erreferentziak eginez doa aitzina antifeminismoa. Heriotza mehatxuak jasotzen dituzte lagun feminista batzuek. Blogari feministek sekularo erasoak jasan dituzte. Atentatu terrorista antifeministak ere izan dira. Adibidez, 1989an Montrealgo Eskola Politeknikoan izandako sarraskia, zeinetan hamalau emakume erail zituen antifeminista batek. Abortatzeko kliniken aurkako atentatuak ere ukan ge-

nituen AEBetan edota familia epaileen kontrako lehergailu bidezko atentatuak Australian, 90. hamarkadan. Terrorista neonazi batzuk ere hitzartze antifeminista eta misogino oso bortitzak plazaratzen ari dira.

“**Antifeminista eta maskulinista izaera ez dute plazaratzen. Maiz humanista edota berdinzale gisa definitzen dute haien burua”**

Francis D.-Deri

"Feminazi" iraina geroz eta gehiago entzuten dugu Euskal Herrian...

Ez nuen inoiz entzun eta erran behar dut humanitatearen historiako irain erridikuloenen artean dugula! Nazismoa genozidio politika bat izan da, konkista militar bat, milioika hildako eragin dituen. Erran gabe doa feminismoa ez dela hori. Are gehiago, errotik eta harrigarriki, bortizkeria ezari lotua den mugimendua dugu feminismoa. Zientzia politikaren ikuspegitik, absurdo da ikustea nolaz ez den bortitzagoa. Frantzian bi egunero emakume bat hiltzen du bere bikotekideak edo bi-

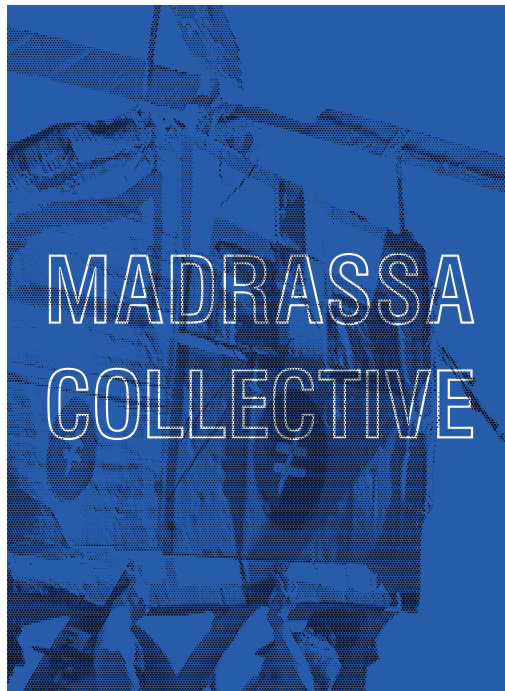
kotekide ohiak. Eta ez da matxinadarik? Ez dut ulertzen. Baina, irainera itzuliz, erabat antifeminista dela argi da.

Antifeminismoaren lanjerra gutxitzeko pistak zein dira?

Hiru postura ezberdin daude feministen artean: ez ikusiarena egitea, unean uneko borroka eramatea eta borroka hau lehen-tasun gisa jartzea. Ikusiz nire ikerketa esparrua dela, antifeminismoaren aurkako borrokan naizela eta hurbilekoak ere arazoaz kezkatuak ditudala, iritzi pertsonala emanen dut. Jakinik, noski, emakume feministek nahi dutena egingo dutela. Uste dut garrantzitsua dela batzuek lehentasunez borroka ildo bezala hartzea, antifeminismoa borrokatzeko tresnak eskura ukateko. Sare sozialetan oso bortitza da antifeminismoa, feminista anitzi egiten diote eraso. Paradigma indibidualista bat sendi da, zeinek dioen sare sozialetan izateak hori dakarrela eta azkarra izateaz gain, ukaldiak biltzen ikasi behar dela. Joera oso indibidualizatzailea da. Elkartasun estrategiak garatzea beharrezkoa da, sarean ere feminista bati eraso egiten diotenean elkartasun eta babes estrategiak aktibatu behar ditugu. ●

Erakusketak
2019.11.09 – 2020.02.16

Andre zigarrongileak plaza, 1
Donostia
tabakalera.eu

TABAKALERA

KULTURA
GARAIIKIDEAREN
NAZIOARTEKO
ZENTROA

Donostia/San Sebastián